

Centralna poljoprivredna biblioteka u Varšavi

Centralna poljoprivredna biblioteka sa sjedištem u Varšavi, osnovana zaključkom ministarskog savjeta od 12. XI. 1955. seže svojim tradicijama u davna vremena, sve do 1816. Te je naime godine osnovano u Marymontu kraj Varšave prvo poljoprivredno učilište u Poljskoj, pod nazivom Agronomski institut, koji je posjedovao začetke knjižnih zbirki. Marymontski institut, zatvoren po ustanku god. 1831., ponovo je kasnije proradio kroz kratki, četiri-godišnji period, 1836.—1840. Knjižne zbirke toga instituta sačuvale su se i dale osnov biblioteci u početku poljskog, ali doskora rusificiranog instituta — Poljoprivrednog učilišta, osnovanog u sjedištu knezova Czartorijskih u Pulavi nad Vislom, konfisciranom po carskoj vladi. Vrijedno je spomenuti, da su tamo uz ostale predavali Dokučaev i Glinka.

God. 1914., po izbijanju Prvog svjetskog rata, pulavski je institut evakuiran. Srećom, većina je knjižnih zbirki sačuvana, te su izdržavši tadašnju njemačku okupaciju, uključene u temelje biblioteke Državnog naučnog instituta seoskog gospodarstva u Pulavi, naučno-istraživačkog zavoda osnovanog god. 1918. po oslobođenju Poljske. Teške godine hitlerovske okupacije od. 1939. do 1944. pulavska je poljoprivredna biblioteka, zahvaljujući požrtvovnosti osoblja, sretno izdržala, bez šteta, pa kad je u oslobođenoj Poljskoj god. 1945. institut opet proradio, bila je skoro jedinim izvorom naučne pomoći za krugove poljske poljoprivredne nauke.

U doba između dvaju ratova nastale su također knjižne zbirke u podružnici pulavskog instituta u Bidgošću, koja je preuzela njemački poljoprivredni naučno-istraživački zavod, koji je ranije postojao u tom mjestu. Obadvije te biblioteke uz nabavnu i posudbenu djelatnost stalno su provodile široku pretplatu domaćih i stranih časopisa iz oblasti poljoprivrede i srodnih nauka. Niz veza s naučnim ustanovama u inozemstvu omogućio je također poljoprivrednoj biblioteci u Pulavi da prikupi mnogo publikacija putem zamjene te se ona tako obogatila mnogogodišnjim nizom nekih edicija velike vrijednosti. Zadatkom pulavske biblioteke bilo je pored toga izdavanje poljoprivrednog naučnog časopisa pod naslovom »Spomenica Državnog instituta seoskog gospodarstva«, kao i serije nazvane »Biblioteka Pulavska«.

God. 1950. reorganiziran je pulavski institut te je nastalo početno 9, kasnije 10 specijaliziranih poljoprivrednih instituta. Za koordinaciju njihova rada osnovan je Centralni poljoprivredni institut sa sjedištem u Varšavi. Pod nadležnost Centralnog poljoprivrednog instituta potpale su neposredno i obadvije poljoprivredne biblioteke, pulavska i bidgoška. Neovisno o tome pretplaćen je centralno niz časopisa i započeto je s prikupljanjem knjižnih zbirki u Varšavi. U zadatke Centralnog poljoprivrednog instituta pripadalo je također redigiranje »Godišnjaka poljoprivrednih nauka«, časopisa posvećenog poljskoj poljoprivrednoj nauci, koji je izlazio u nekoliko odvojenih serija, prema pojedinim poljoprivrednim granama. Nakon likvidacije te ustanove redakcija Godišnjaka prešla je u Poljsku akademiju nauka. Takvo je stanje potrajalo do god. 1955., kada je zbog daljnje reorganizacije prestao postojati Centralni poljoprivredni institut, a njegov se odjel dokumentacije i naklade, koji je obuhvatao i novonastalu varšavsku biblioteku te dvije stare, pulavsku i bid-

* Autor je napisao prikaz na molbu uprave Centralne poljoprivredne knjižnice u Zagrebu.

gošku, pretvorio u samostalnu instituciju pod nazivom Centralna poljoprivredna biblioteka.

Statut CPB predviđa, pored užih bibliotečnih radova, među ostalim provođenje zamjene naučnih izdanja s inozemnim institucijama; suradnju s drugim bibliotekama u Poljskoj; pružanje informativno-bibliografske pomoći naučnim bibliotekama u resoru poljoprivrednom, naučnim ustanovama kao i osobama koje naučno rade i upotpunjuju svoju stručnu izobrazbu; uređivanje, obradu i izdavanje periodskih i neperiodskih publikacija s područja djelatnosti biblioteke; vođenje centra naučno-tehničke dokumentacije s područja poljoprivrede; redigiranje i izradu dokumentacija za potrebe naučnih ustanova, zavoda viših učilišta i drugih državnih ustanova; koordinaciju pretplate inozemnih časopisa po poljoprivrednim naučno-istraživačkim ustanovama te njihovu dokumentaciju. Stoga su u sastav CPB-e ušle slijedeće organizacije jedinice: Odjel nabave knjiga i bibliografije, Odjel časopisa i zamjena, Odjel dokumentacije i informacije, Odjel finansijsko-gospodarski; podružnica u Pulavi i podružnica u Bidgošću. Pri CPB postoji Naučni savjet.

Knjižni fond CPB, koji stalno raste, broji već danas preko 150.000 svezaka. Katalozi autorski i predmetni olakšavaju pronalaženje u njima obrađenih ili od korisnika potraživanih knjiga. Vođenje centralnih kataloga u uskoj suradnji s Narodnom bibliotekom omogućuje zamjenu dubleta, naročito radi li se o inozemnim izdanjima.

Radovi bibliografski, započeti još u Odjelu naklade i dokumentacije Centralnog poljoprivrednog instituta razvili su se u dva pravca: jedan je od njih predstavljen edicijom nazvanom »Bibliografija poljske poljoprivredne literature«. Prvi svezak te edicije, obuhvatajući puni prikaz titula radova iz oblasti poljske poljoprivredne literature, kroz godine 1945.—53., nalazi se već na knjižarskim policama. Svezak drugi, u kojem je obuhvaćena poljska poljoprivredna literatura u god. 1954. i 1955., već je priređen za štampu, a prikupljanje materijala za svezak treći, koji se odnosi na god. 1956., privodi se kraju. U budućnosti predviđeno je redovno svakogodišnje izlaženje daljnjih po redu svezaka te edicije.

Svaki svezak »Bibliografije poljske poljoprivredne literature«, raspoređen po strukama, opskrbljen je nizom indeksa, koji olakšavaju iznalaženje potrebne pozicije. Nezavisno o tome o desetgodišnjici NR Poljske izdan je svezak materijala poljske poljoprivredne literature karaktera bibliografije selektivne. Drugi pravac bibliografskih radova CPB odnosi se na svjetsku poljoprivredu. Izdavani su mjesečni svesci sadržaja časopisa, primanih pretplatom ili zamjenom. U tim svescima objavljeni su naslovi (na jezicima, bez prijevoda na poljski) važnijih radova, koji su štampani u štampi pristupačnoj CPB-u poljoprivrednoj i biološkoj cijelog svijeta. Svaka bibliografska pozicija opskrbljena je uputama, koje olakšavaju iznalaženje datog rada. Odjel časopisa i inozemne zamjene, pored radova s pretplatom i evidencijom cca 950 pretplaćenih časopisa, provodi široko razvijenu korespondenciju s nizom naučnih ustanova cijeloga svijeta. Tim načinom CPB prima knjige i preko 300 periodskih izdanja u zamjenu za dostavljana im poljska izdanja. Inozemna zamjena obuhvaća većinu zemalja svih kontinenata. Specijalna briga, koju CPB posvećuje pružanju poljskom čitaču što je moguće šireg izbora naučnih i popularnih časopisa cijeloga svijeta iz oblasti poljoprivrede i srodnih nauka, objašnjava se karakterističnom pojavom posljednjih godina da se naučna i stručna literatura pojavljuje više u obliku priloga u časopisima nego u obliku knjižnom.

Posebno područje rada CPB-e naučnog karaktera jest naučno-tehnička dokumentacija. Dokumentacioni radovi, odnoseći se na približno polovinu aboniranih časopisa, podvrgnutih dokumentaciji te na sve časopise primane na osnovu zamjene, obavljaju se isključivo u Odjelu dokumentacije i informacije CPB. Drugi dio pretplaćenih časopisa dokumentovan je uz suradnju specijaliziranih poljopr. instituta, koji imaju svoje podružne centre naučno-tehničke dokumentacije. Oblik usvojen u poljskoj naučno-tehničkoj dokumentaciji jest dokumentaciona kartica. Kartica sadrži naslov publikacije u originalnom jeziku i u poljskom prijevodu, njezin bibliografski opis i — u najvećem broju slučajeva

— sadržaj. Usvojena su dva oblika sadržaja ili analize. Jedan, zvan indikativni ili upitni daje naznaku sadržine date publikacije. Drugi, instruktivni ili opisni daje faktični sadržaj rada. Dokumentacione kartice mogu se umnažati. Svaka je opskrbljena odgovarajućim brojem simbola decimalne klasifikacije, koji omogućuje odgovarajuću segregaciju u kartotekama a osim toga služe kao podloga za djelimični abonman.

Naučno-tehnička dokumentacija selektivnog je karaktera. Na dokumentacione kartice dolaze samo one knjige i radovi iz časopisa, koje posjeduje CPB i poljopr. instituti, čiji sadržaj ima bilo kakvo značenje za poljsku poljopr. nauku ili praksu.

Naročito brigom CPB-e jest pribavljanje poljopr. praksi stručnih znanja. Za taj cilj služi uglavnom tip kartice, koja sadrži analizu opisnu. Radom oko rasturanja dokumentacionih kartica bavi se specijalni službenik Odjela dokumentacije i informacije, koji vrši funkciju inspektora ekspozitura (kartoteka), zasnovanih uz ostale i u sjedištima terenske poljopr. službe.

Šestogodišnji period rada na području naučno-tehničke dokumentacije koja obuhvaća poljoprivredu i srodne nauke, dao je već značajnih rezultata. Dokumentirano je preko 90.000 radova iz cijelog svijeta s područja poljopr. ekonomike, biologije, ratarstva, uzgoja bilja, livadarstva, voćarstva i povrćarstva, zaštite bilja, zootehnike, ribarstva, pčelarstva, veterinarstva, mehanizacije i graditeljstva te melioracija.

Nezavisno o davanju najiscrpnijih usmenih informacija i uputa posjetiocima CPB, u Odjelu dokumentacije i informacije sastavljene su tematske dokumentacione skupine. Takvih skupina, koje češće obuhvaćaju oko 200 pozicija, sastavljeno je već preko 90 za nepuni period od godine i pol, protekli od pokretanja odnosno naučne grane. Taj je oblik informacijskog servisa usvojen naročito s obzirom na provincijske naučne i proizvodne ustanove, kojemu u stanju koristiti potpunu dokumentacionu kartoteku, koja se nalazi u CPB-i, odnosno inozemne referatne časopise.

U određenim slučajevima CPB vrši potpuno prevodenje odnosno daje opširni poljski prikaz radova na stranim jezicima.

Po specijalnom naređenju ministarstva poljoprivrede CPB koordinira popunu priručnih knjižica poljoprivrednih instituta inozemnim publikacijama, odnosno analizira prijedloge tih instituta za pretplatu časopisa iz deviznih sredstava.

Za potrebe CPB-e ustupljena je državna zgrada usred Varšave (Kra-kowskie Pręsdmieście 66).

Velike dvorane te zgrade kao i klimatizacionom instalacijom opskrbljene podrumске prostorije omogućile su ne samo uređenje odgovarajućih skladišta i radnih soba nego i — što je najvažnije — instalaciju informatorija, u kojem su smješteni stručni katalog knjiga, kutije s dokumentacionom kartotekom, police s leksikonima, rječnicima i referatnim časopisima te konačno aparat za čitanje mikrofilmova. Pored informatorija suvremeno uređena čitaonica s individualnim stolovima snabdjevenim svjetiljkama, s policama uzduž stijena, na kojima se nalaze časopisi, omogućuje u potpunosti korištenju tom nesumnjivo ne samo neposredno uslužnom nego i naučnom ustanovom, kakva je Centralna poljoprivredna biblioteka u Varšavi.